

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
pentru interpretarea art.71 din Constituția Republicii
Moldova

Nr.8 din 16.02.99

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.22-23/14 din 04.03.1999

* * *

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:
Pavel BARBALAT - președinte
Nicolae CHISEEV - judecător-raportor
Mihai COTOROBAI - judecător
Constantin LOZOVANU - judecător-raportor

cu participarea grefierului Tatiana Berladean, deputaților în Parlament Victor Cecan și Ilie Stamat, autorii sesizării, reprezentantului Parlamentului Ion Creangă, șef al sectorului pentru legătura cu autoritățile publice în Direcția juridică a Aparatului Parlamentului, și Lidiei Popa, interpret, călăuzindu-se de art. 135 alin. (1) lit. (b) din Constituție, art. 4 alin. (1) lit. b), art. 25 lit. g) și art. 31 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul pentru interpretarea art. 71 din Constituție.

Temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputaților în Parlament Victor Cecan și Ilie Stamat, depusă în conformitate cu art. 24 și 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională. Sesizarea a fost acceptată pentru examinare în fond prin decizia Curții Constituționale din 18 noiembrie 1998.

În procesul examinării preliminare, asupra chestiunii în cauză au fost solicitate puncte de vedere Parlamentului, Ministerului Justiției, Curții Supreme de Justiție, Procuraturii Generale.

Examinînd materialele dosarului, audiînd informația judecătorilor-raportori, argumentele autorilor sesizării și ale reprezentantului Parlamentului,

Curtea Constituțională

a c o n s t a t a t :

1. Deputații Victor Cecan și Ilie Stamat în sesizarea lor relevă că independența opiniilor deputatului în Parlament, consfințită și garantată în art. 71 din Constituție, are o multitudine de forme și se poate înlăptui prin diverse mijloace. În legătură cu aceasta nu este clar, după părerea autorilor sesizării, pentru care opinii exprimate în exercitarea mandatului și pentru care acțiuni deputatul nu poate fi persecutat sau tras la răspundere? Ce înseamnă noțiunea "răspundere juridică", folosită în art. 71 din Constituție? Această noțiune include toate tipurile de răspundere (penală, administrativă, disciplinară, civilă, materială, morală, socială ș.a.), răspunderea stabilită numai prin acte juridice, răspunderea stabilită prin actele formațiunilor politice pe care le reprezintă deputații sau răspunderea stabilită ca rezultat al înlăptuirii justiției de către instanțele judecătorești?

Autorii sesizării solicită, de asemenea, interpretarea sintagmei "opinii exprimate în exercitarea mandatului", folosită în art. 71 din Constituție.

2. Potrivit art. 71 din Constituție, deputatul în Parlament este independent în exprimarea opiniilor. El nu poate fi persecutat sau tras la răspundere juridică pentru voturile sau pentru opiniile exprimate în exercitarea mandatului.

Această prevedere constituțională este preluată și în art. 9 din Legea despre statutul deputatului în Parlament nr. 39-XIII din 7 aprilie 1994* (cu completări și modificări), potrivit căruia "Imunitatea parlamentară are ca scop protejarea deputatului în Parlament împotriva urmărilor judiciare și garantarea libertății lui de gândire și de

acțiune. Deputatul Parlamentului nu poate fi persecutat sau tras la răspundere juridică sub nici o formă pentru opiniile politice sau voturile exprimate în exercitarea mandatului".

* Monitor, 1994, nr.4, art. 78.

Independența opiniei, consfințită în art. 71 din Constituție, este unul din elementele esențiale ale statutului deputatului în Parlament și are menirea de a garanta deputaților posibilitatea de a-și exercita nestingherit mandatul de deputat. Independența opiniei nu este un privilegiu personal al deputatului, ea are un caracter juridico-special și este chemată să servească interesele societății. Prin conținutul său, această normă constituțională asigură protecția deplină a deputatului în Parlament în exercitarea mandatului, îi garantează libertatea gândirii și acțiunilor, apărându-l împotriva persecuțiilor neîntemeiate, contribuind la activitatea și independența lui neîngrădită.

Independența opiniilor deputatului în Parlament este condiționată de statutul special al parlamentarului în calitatea sa de reprezentant plenipotențiar al poporului în organul suprem al puterii legislative.

Sintagma "opiniile exprimate în exercitarea mandatului", folosită în art. 71 din Constituție, semnifică punctul de vedere, opiniile, convingerile deputatului în Parlament în exercitarea funcțiilor atribuite prin lege asupra unor chestiuni sau a unor evenimente din viața publică.

Independența opiniilor deputatului, în sensul art. 71 din Constituție, se referă doar la activitatea de deputat, desfășurată în exercitarea exclusivă a mandatului reprezentativ. Astfel, independența opiniilor cuprinde toate cele spuse și scrise de deputat în Parlament (declarațiile făcute în Parlament și în comisiile lui, discursurile, replicile în cadrul dezbaterilor, în cazurile în care acestea au un caracter public, întrebările, interpelările, înaintarea proiectelor de legi sau formularea propunerilor), precum și opinia sa exprimată în procesul votării și consemnată în documentele Parlamentului, alte acțiuni, care se încadrează în statutul de deputat în Parlament.

Astfel, având în vedere cele expuse, potrivit art. 71 din Constituție, independența opiniilor deputatului în Parlament este absolută și perpetuă. Deputatul nu poate fi tras la răspundere penală, civilă sau administrativă pentru voturile sau opiniile, exprimate în executarea mandatului, nici după expirarea acestuia.

Constituția stabilește că independența opiniilor deputatului în Parlament include:

- a) inadmisibilitatea persecutării; și
- b) inadmisibilitatea tragerii la răspundere juridică.

Dispoziția din art. 71 din Constituție despre inadmisibilitatea tragerii deputatului "la răspundere juridică" are o semnificație generală și vizează, în funcție de apartenența ramurală a normelor juridice, neresponsabilitatea penală, administrativă, civilă sau disciplinară a deputatului pentru afirmațiile sale sau pentru acțiunile parlamentarului întreprinse în exercitarea mandatului.

Din sensul textual al dispoziției constituționale "deputatul nu poate fi persecutat" rezultă că deputatul nu poate fi supus urmăririi judiciare sau administrative pentru opinia sa, pentru poziția sa în timpul votării, pentru alte acțiuni întreprinse în exercitarea mandatului de deputat.

Astfel, independența opiniilor deputatului în Parlament, potrivit art. 71 din Constituție, semnifică protecția juridico-constituțională a deputatului în exercitarea atribuțiilor parlamentare.

Totodată, garantarea juridică a independenței opiniilor deputatului în Parlament nu îl scutește de răspundere penală sau administrativă pentru delictul săvârșit în afara exercițiului mandatului de deputat.

Apelurile publice la rebeliune, violență sau la alte acțiuni, care, potrivit legislației în vigoare, implică răspundere penală, nu cad sub incidența garantării juridice a neresponsabilității deputatului în Parlament pentru opiniile sale. În toate aceste cazuri problema privind

inviolabilitatea deputatului se soluționează în conformitate cu art. 70 din Constituție și Legea nr. 39-XIII din 7 aprilie 1994 "Cu privire la statutul deputatului" (cu modificări și completări).

Pentru considerentele expuse și călăuzindu-se după art. 4 lit. b), art. 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art. 61 și 62 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

H O T Ă R Ă Ș T E :

1. Potrivit art. 71 din Constituție:

- independența opiniilor deputatului semnifică protecția juridico-constituțională a deputatului în exercitarea mandatului său;

- deputatul în Parlament nu poate fi persecutat, adică nu poate fi supus urmăririi judiciare sau administrative pentru voturile sau afirmațiile sale în Parlament și în comisiile lui, precum și pentru documentele, al căror autor este, pentru alte acțiuni compatibile cu statutul său de deputat în Parlament;

- deputatul în Parlament nu poartă răspundere juridică sub nici o formă (civilă, penală, administrativă sau disciplinară) pentru opinia sa, pentru votul exprimat, pentru alte acțiuni legate de îndeplinirea obligațiilor de deputat;

-independența opiniilor deputatului în Parlament, consfințită drept garanție juridică a activității sale de deputat, este absolută și perpetuă. Deputatul în Parlament nu poate fi tras la răspundere juridică pentru voturile sau opiniile exprimate în exercitarea mandatului de deputat nici după încetarea acestuia.

2. În conformitate cu art. 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, prezenta hotărâre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în "Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

PREȘEDINTELE
CURȚII CONSTITUȚIONALE

Pavel BARBALAT

Chișinău, 16 februarie 1999.
Nr. 8.